

РЕЦЕНЗІЯ

офіційного рецензента, кандидата медичних наук, доцента, завідувача науково-дослідного центру ВНМУ ім. М. І. Пирогова **Прокопенка Сергія Васильовича** на дисертаційну роботу здобувача ступеня доктора філософії, аспіранта кафедри шкірних та венеричних хвороб з курсом ПО ВНМУ ім. М.І. Пирогова **Аладван Амджед Машур Ахмад** на тему: **«Прогностична значущість антропометричних і соматотипологічних показників у хворих на кропив'янку»**, представлену до захисту у спеціалізовану вчену раду ДФ 05.600.132, що створена згідно до наказу ректора ЗВО Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова № 72 від 25 квітня 2025 р. на підставі рішення Вченої ради ВНМУ ім. М. І. Пирогова № 9 від 24 квітня 2025 року з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина»

1. Ступінь актуальності обраної теми.

Кропив'янка — це розповсюджений дерматоз із залученням опасистих клітин, що проявляється уртикаріями, ангіоневротичним набряком (ангіоедема) або їх комбінацією. Поширеність гострої кропив'янки протягом життя становить близько 20%. Хронічна кропив'янка пригнічує та погіршує якість життя і впливає на роботу й навчання, що зумовлено постійним свербіжем та дискомфортом, який спричиняє розлади сну і депресію.

Широке розмаїття і наявність різних форм кропив'янки значно ускладнюють повне розуміння причин і провокуючих факторів виникнення кропив'янки, а також молекулярних та клітинних механізмів, що беруть участь у її патогенезі, не зважаючи на ту увагу, яку приділяють дослідники та практичні лікарі щодо вивчення даних питань. Залишається до кінця не вирішеною проблемою аспект прогнозування виникнення та перебігу кропив'янки й виявлення хворих з максимальним ризиком ускладнень цього захворювання. У зв'язку з розвитком і впровадженням у клінічну практику методів генетичного типування велика увага на сьогодні приділяється пошуку генетичних предикторів несприятливого перебігу

даного дерматозу.

Сучасний антропоцентричний підхід до вирішення проблеми прогнозування ризику виникнення кропив'янки відкриває перспективи обліку конституційних, зокрема, особистісно-типологічних, соматотипологічних та генетичних факторів, що є основою психобіологічної реактивності індивідуума, які визначають індивідуальну варіабельність патогенезу та клінічних проявів даного захворювання.

Зважаючи на вищевказане, дисертаційна робота Аладван Амджед Машур Ахмад на тему: «Прогностична значущість антропометричних і соматотипологічних показників у хворих на кропив'янку» є своєчасною та актуальною для теоретичної і практичної медицини, оскільки присвячена вивченню нових конституціональних аспектів у виникненні та перебігу різних форм кропив'янки в українських чоловіків і жінок молодого віку.

2. Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача.

Дисертаційна робота Аладван Амджед Машур Ахмад виконана на належному науково-методичному рівні, що засвідчують достатньо глибокий патентно-науковий пошук (із ретельним аналізом 285 наукових джерел); чітко сформульовані мета та завдання дослідження; обґрунтовані застосовані сучасні інформативні методи клініко-лабораторних досліджень – для верифікації діагнозу кропив'янки та оцінки клініко-анамнестичних показників у пацієнтів; антропометричних та соматотипологічних досліджень – для встановлення особливостей будови тіла пацієнтів та статистичного аналізу – для обґрунтування об'єктивності результатів дослідження та прогностичної оцінки ризику виникнення та особливостей перебігу кропив'янки. Математичне статистичне опрацювання отриманих результатів виконано на належному науковому рівні, з використанням ліцензованої програми статистичного аналізу «Statistica 6.0», що дозволяє дійти висновку щодо достовірності, як отриманих результатів, так і встановлених відмінностей між групами дослідження.

Висновки комітету з біоетики ВНМУ ім. М.І.Пирогова свідчить про відповідність проведених досліджень вітчизняним та міжнародним біоетичним нормам на етапах планування та виконання роботи (протокол № 11 від 23.12.2021 р.;

та протокол №12 від 11.12.2024 р.).

Висновки, практичні рекомендації дисертаційного дослідження відповідають результатам проведених досліджень, є завершеними, чіткими та логічними свідченнями виконання поставлених наукових завдань та підтверджують досягнення мети роботи. Представлена дисертація виконана на сучасному науковому рівні та відповідає вимогам щодо проведення наукових досліджень.

Окремо хочу зазначити і належний науковий рівень публікацій здобувача – за матеріалами дисертаційної роботи опубліковано 12 наукових праць: 9 статей в наукових фахових журналах України, у тому числі стаття у виданні, яке включено до міжнародної наукометричної бази Scopus і дві статті – до бази Web of Science; 3 публікації видані у вигляді тез в матеріалах міжнародних науково-практичних конференцій.

3. Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях.

Дисертант уперше використав у своїй роботі антропометричні та соматотипологічні маркери для визначення особливостей виникнення та перебігу кропив'янки у молодих чоловіків і жінок та отримав новітні результати.

Так, уперше встановлені відмінності більшості антропометричних і соматотипологічних показників між практично здоровими та хворими на гостру або хронічну кропив'янку легкого та тяжкого перебігу українськими чоловіками та встановлена наявність «субпатологічного» конституціонального типу, основними ознаками якого є більші значення ширини дистального епіфіза стегна та менші значення ширини дистального епіфіза гомілки у хворих на кропив'янку чоловіків і жінок порівняно з практично здоровими чоловіками та жінками.

Новітнім є розроблення дисертантом високоінформативних дискримінантних моделей можливості виникнення та особливостей перебігу кропив'янки в залежності від особливостей конституціональних параметрів тіла українських чоловіків і жінок, що дозволяє виділити групи ризику щодо даного дерматозу серед населення України чоловічої і жіночої статі та сприяє підвищенню ефективності можливих

діагностичних, лікувальних і профілактичних заходів.

4. Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Дисертаційна робота Аладван Амджед Машур Ахмад виконана у відповідності до плану наукової тематики кафедри шкірних та венеричних хвороб з курсом післядипломної освіти Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова «Новітні аспекти діагностики, перебігу та розробка і впровадження у практику сучасних методів комплексного лікування хронічних дерматозів та ПСШ» (№ державної реєстрації: 0119U000712), а дисертант є її співвиконавцем.

Отримані результати дослідження, основні наукові положення та висновки дисертації повністю відповідають темі дисертації і глибоко розкривають її, оскільки обґрунтовані правильним методичним підходом до створення дизайну дослідження, повною відповідністю отриманому фактичному матеріалу результатів дослідження, що були отримані на достатній кількості матеріалу спостережень з застосуванням необхідних для досягнення поставленої мети методів дослідження та оброблені методами математичного аналізу у сучасному ліцензованому статистичному пакеті й проведеним на високому науковому рівні узагальненням й аналітичним розглядом отриманих результатів.

5. Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

Усі поставлені 7 наукових завдань повністю розв'язані в дисертаційній роботі на належному науковому рівні. Дисертант самостійно провів аналіз наукової літератури за темою дослідження, за консультативної участі наукового керівника визначив мету, завдання роботи та запланував тему дослідження. Аладван Амджед опанував усі необхідні методики дослідження. Дисертантом самостійно проведено патентно-інформаційний пошук; проведено анкетування, дерматологічне та антропометричне обстеження хворих на кропив'янку чоловіків і жінок; проведена статистична обробка отриманих результатів; написані розділи «Огляд літератури», «Загальна методика і основні методи дослідження» та усі розділи власних

досліджень; оформлені додатки. У співпраці з науковим керівником дисертант провів узагальнення отриманих результатів та глибокий їх аналіз, сформував логічні і чіткі висновки з наукової роботи. Дисертаційна робота написана на високому науковому рівні і доводить досягнення дисертантом кваліфікації, необхідної для сучасного дослідника. В сумісних із науковим керівником і колегами публікаціях дисертанту належать основні ідеї та розробки стосовно особливостей клініко-анамнестичних, дерматологічних та антропо-соматотипологічних показників у хворих на гостру або хронічну кропив'янку легкого та тяжкого перебігу українських чоловіків і жінок. Аладван Амджед не запозичував ідеї та розробки співавторів публікацій.

Загалом дисертантом продемонстрований високий рівень володіння методологією наукової діяльності на усіх етапах виконання дисертації від її планування та набору матеріалу досліджень до систематизації, осмислення отриманих результатів та написання наукових публікацій та рукопису дисертації.

6. Теоретичне і практичне значення результатів дослідження.

Теоретичне значення результатів дисертаційного дослідження Аладван Амджед полягають у розширенні наукових уявлень та надають нових відомостей щодо факторів, які відіграють суттєву роль у виникненні та перебігу різних форм кропив'янки, що в свою чергу робить антропометричні показники важливими маркерами, та обґрунтовують значення антропо-соматотипологічних показників загальної конституції людини, як одного з прогностичних факторів виникнення кропив'янки.

Результати досліджень вже впроваджені і використовуються в лекційних курсах та практичних заняттях на кафедрах: шкірних та венеричних хвороб з курсом післядипломної освіти Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова; дерматології та венерології Івано-Франківського національного медичного університету; дерматології та венерології Національного медичного університету імені О. О. Богомольця.

Розроблені в українських чоловіків і жінок дискримінантні моделі можливості виникнення та особливостей перебігу кропив'янки в залежності від антропо-

соматотипологічних показників надають можливість здійснення ефективного скринінгу дорослого населення, схильного до даного дерматозу та завчасно розробити заходи профілактики. Результати дисертаційного дослідження на теперішній час впроваджені в практичну діяльність лікарів шкірно-венерологічного відділення військово-медичного клінічного центру Центрального регіону та консультативно-діагностичного відділу КНП Вінницького обласного клінічного шкірно-венерологічного центру Вінницької обласної ради.

7. Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці.

Результати дисертаційного дослідження рекомендуються до подальшого використання у навчальній, науковій та практичній діяльності профільних кафедр – шкірних та венеричних хвороб, кафедр дерматології та венерології закладів вищої освіти України та урахування й застосування практичними лікарями профільних медичних діагностичних та лікувальних закладів.

8. Відсутність (наявність) порушень академічної доброчесності.

За результатами перевірки дисертаційної роботи та наукових публікацій Аладван Амджед програмою «StrikePlagiarism» встановлено, що текст є оригінальним, ознак плагіату, самоплагіату, фабрикивання або фальсифікування даних, чи будь яких інших порушень принципів академічної доброчесності не виявлено. Рівень оригінальності тексту дисертації склав 95, 39 %.

9. Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертація Аладван Амджед Машур Ахмад на тему: «Прогностична значущість антропометричних і соматотипологічних показників у хворих на кропив'янку», що представлена на здобуття ступеня доктора філософії, за спеціальністю 222 Медицина, є самостійною та завершеною науковою працею, виконана на сучасному науково-методичному рівні, містить раніше не захищені наукові положення та теоретичні узагальнення, що в сукупності вирішують науково-практичну актуальну задачу, що полягає у встановленні особливостей антропометричних й соматотипологічних показників в українських чоловіків і жінок молодого віку, хворих на гостру або хронічну кропив'янку легкого та тяжкого

перебігу, визначенні особливостей кореляцій між величиною дерматологічного індексу якості життя та клініко-анамнестичними й дерматологічними показниками, відмінностей антропометричних і сомато-типологічних показників між практично здоровими та хворими на кропив'янку чоловіками або жінками, розбіжностей та статевих відмінностей даних показників між хворими на кропив'янку, а також, побудові дискримінантних моделей можливості виникнення та особливостей перебігу даного дерматозу в залежності від особливостей конституціональних параметрів тіла. Одержані під час виконання дисертаційної роботи результати досліджень, положення й висновки дисертації мають важливе теоретичне і практичне значення для медицини.

За своєю актуальністю, методологічним рівнем виконання, обсягом виконаних досліджень та отриманих результатів, їх достовірністю й науковою обґрунтованістю, новизною, теоретичним і практичним значенням для медицини та оформленням дисертація повною мірою відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМ від 21 березня 2022 р. № 341, від 19 травня 2023 р. № 502 та від 03 травня 2024 р. № 507 та оформлена відповідно до наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Дисертант Аладван Амджед Машур Ахмад заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

Рецензент

кандидат медичних наук, доцент,
завідувач науково-дослідного центру

ВНМУ ім. М.І. Пирогова

Сергій ПРОКОПЕНКО